

Disposisjon for innledning del I av II

1 INNLEDNING

1.1 Tvistegjenstanden

Gyldigheten av fire vedtak som gir Engebø Rutile and Garnet AS tillatelse til gruvevirksomhet på Engebø

- Kongelig resolusjon 19. februar 2016 om tillatelse til forurensede virksomhet på vilkår etter forurensingsloven § 11 (U 1877)
- Klima- og miljødepartementets vedtak 23. november 2021 med revidert tillatelse til forurensede virksomhet på vilkår (U 2350)
- Nærings- og fiskeridepartementets vedtak 6. mai 2022 om driftskonsesjon på vilkår etter mineralloven § 43 (U 2371)
- Miljødirektoratets vedtak 23. juni 2023 om godkjenning av avfallshåndteringsplan i.h.t. avfallsforskriftens kap. 17 og revidert tillatelse til forurensede virksomhet på vilkår (U 6860)

1.2 Saken i et nøtteskall

1.2.1 *Hovedtema 1: De miljømessige konsekvensene av sjødeponiet på livet i fjorden*

Ingen uenighet om at deponering vil ha negative miljømessige konsekvenser for livet i fjorden

REGJERINGSADVOKATEN

(I) Statens syn: Ulempene er tilstrekkelig godt utredet

- Mer eller mindre kontinuerlig saksbehandling 2007-2023
- **91** forskjellige utredninger av miljøkonsekvensene U 3541
 - Ca. 60% angår i hovedsak eller betydelig grad effektene av sjødeponiet
 - Involvert ledende nasjonale og internasjonale fagmiljø
 - Utredningene vært på høring
- For å redusere gjenværende usikkerhet ba forvaltningen Nordic Mining om å gjøre tilleggsutredninger (U 1242)
 - Kontradiksjon rundt hva som skulle utredes, mandat for tilleggsutredninger og resultatene (f.eks. U 4563, 1445)
- Ulempene har blitt vurdert en rekke ganger:
 - Reguleringsplan stadfestet av KMD 17.4.15 (U 1179)
 - Tillatelse til forurensede virksomhet stadfestet i kongelig resolusjon 19.2.16 (U 1877)
 - Detaljreguleringsplan stadfestet av Fylkesmannen i Vestland 31.1.20 (U 3379)
 - Begjæring om omgjøring av tillatelse til forurensede virksomhet avslått av Mdir 26.6.20 (U 2082)
 - Revidert tillatelse til forurensede virksomhet stadfestet av KLD 23.11.21 (U 2350)
 - Driftskonsesjon stadfestet av NFD 6.5.22 (U 2371)
 - Avfallshåndteringsplan godkjent av Mdir 23.6.23 (U 6806)
- Alle foruten siste vedtak klagebehandlet
 - Anførsler om påstått mangelfull utredning sentralt i alle klagene

REGJERINGSADVOKATEN

- Behovet for ny kunnskap vurdert og ev. nye vurderinger innhentet i.f.b.m. klagebehandling
- Fagmyndighetene har i hver runde gitt grundige råd (U 1515, 1601)

Hva anføres det *konkret* at er utilstrekkelig utredet?

- Etterspurt av staten en rekke ganger (U 6629, 6834)
- Indirekte omdømmekostnader for fiskeri- og sjømatnæringen
 - Statens syn: Virkningene for fiskeri- og oppdrett er vurdert, herunder omdømme (U 1816)
 - Fvl. § 17 krever ikke at ev. indirekte omdømmevirkinger for tredjeparter utredes
- Annet?

(II) Statens syn: Prognosene i vedtakene om partikkelspredning utenfor deponiområdet er *forsvarlige*

- Bygger på kunnskapen som er innhentet → usikkerheten (som alltid vil gjelde for prognoser) tilstrekkelig redusert
- Strengt vilkår i tillatelsen til forurensende virksomhet fanger opp *gjenværende usikkerhet*
 - Tillatelsen til forurensede virksomhet (per 2023) pkt. 2.2, 3.1.2, 9.4.2, 10.2 og 11.1 U 6814-6820
 - Grenseverdier for partikkelspredning satt lavere enn minste påviste effektgrense på marine organismer (U 3734)
- Hva er problemstillingen?
 - *Ikke* spørsmål om det finnes gjenværende usikkerhet
 - *Ikke* spørsmål om det vil kunne finnes tilfeller der grenseverdiene i tillatelsen vil overskrides
 - *Spørsmålet er* om det vil skje partikkelspredning utenfor deponiområdet som medfører

REGJERINGSADVOKATEN

Hva *konkret* anføres at er feil med forvaltningens prognoser?

- Saksøkernes såkalte «usikkerhetsfaktorer» (saksøkers disp. pkt. 7.2)
- Forutsetningene om *naturlig* flokkulering som er lagt til grunn ved modellering av partikkelspredningen?
 - Statens syn: saksøkernes anførsler bygger på feilslutninger fra DNVs rapport (U 4777)
 - Ikke forsøkt å underbygge at denne justeringen er uforsvarlig
- Forhold rundt den *industrielle* flokkuleringen – effekten av Magnafloc og graden av deflokkulering pga. skjærkrefter i avgangsrøret?
 - Nye anførsler – statens begjæring om avklaringer i prosesskriv 21.8.23 aldri besvart U 7242
 - Uansett: forutsetningene i vedtaket er forsvarlige

1.2.2 Hovedtema 2: Hvorvidt Nordic Mining kunne utvunnet Engebø-forekomsten uten deponi

Partene enige om at sjødeponi er den beste tilgjengelige *deponiformen*

(I) Statens syn: Utredningsplikten krever ikke at det umulige utredes

- **Ingen** operative metallgruver i verden som driver uten deponi U 6681/6692
- I alle tilfeller: muligheten for drift uten deponi er utredet gjennom Engebø Rutile and Garnets avfallshåndteringsplan 26.3.23 (U 6529-6539)
 - En driftsform uten deponi har en *negativ* nåverdi før skatt med diskonteringsrente på 8% (U 6538)
 - Leder til dobbel avfallsmengde og lavere ressursutnyttelse (U 6538)

REGJERINGSADVOKATEN

Relevante og tilgjengelige alternativer til deponering av *alle* avgangsmassene i sjøen er utredet:

- Mulighetene for å lokalisere deponiet andre steder enn i fjorden er vurdert – ingen vesentlig bedre alternativer funnet (U 1823-1824)
- Mulighetene for å omsette og/eller tilbakefylle *deler* av avgangsmassene vurdert (U 6545-6552)
 - Nordic Mining pålagt å redusere avgangsmassene gjennom vilkår i tillatelsene:
 - Tillatelsen til forurensede virksomhet (per 2023) pkt. 2.3, 9.1 og 9.4.1 U 6814-6820
 - Driftskonsesjonen 7.5.22 pkt. 1-2 U 2395

(II) Statens syn: Vedtaket bygger på korrekt faktum – hva anføres *konkret* å være feil?

- Staten gjentatte ganger anmodet om konkretisering av hvilke opplysninger i avfallshåndteringsplanen som ev. anføres å være feil (U 6633, 6832, 7244)
- I dag: kostnadene ved underjordsdrift overdrives (saksøkernes disp. pkt. 8.9.3)
 - Statens syn: ingen tvil om at underjordsdrift er vesentlig dyrere enn dagbruddsdrift
 - Saksøkerne ikke forsøkt å sannsynliggjøre at en driftsform uten deponi er teknisk gjennomførbart og ikke uforholdsmessig kostbart, sml. vannforskriften § 12 (2) bokstav c

1.2.3 «Krydder 1»: *Betydningen av trinnhøyere regler/instrumenter med forrang*

Vannrammedirektivet artikkel 4 (7)

- Statens syn: bestemmelsen er korrekt gjennomført i vannforskriften § 12
- Vilkårene for unntak i artikkel 4 (7) er oppfylt (U 1819-1823, 1829)

REGJERINGSADVOKATEN

- ESA gjentatte ganger henlagt klagesaker som gjelder påstand om brudd på art 4 (7) (U 3932-3935/5165-5166)
- ESA ikke noe å utsette på norske myndigheters vurdering av at vilkårene i vannrammedirektivet artikkel 4 (7) er oppfylt i denne saken

Mineralavfallsdirektivet artikkel 5 og 7

- Statens syn: direktivet korrekt gjennomført i avfallsforskriften kap. 17 (JU 293)
- Nordic Mining fikk ikke lov til å «drive» deponi før avfallshåndteringsplanen var godkjent, jf. avfallsforskriften § 17-4 (1)
 - Tillatelsen til forurensede virksomhet (per 2016) pkt. 9.2.1 (2) U 1901
- Det foreligger i dag en godkjent avfallshåndteringsplan – at planen ev. skulle vært utarbeidet tidligere kan ikke hatt betydning (U 6495, 6806)

Grunnloven § 112

- Statens syn: Anførselen savner rettslig grunnlag

Kjernen i (de fleste) «krydder»-anførselene: en grundigere og tidligere utredning av en driftsform *uten* deponi ville ledet til at det ikke ble gitt tillatelse til sjødeponi

- Statens syn: heller ikke Grunnloven og EU-retten pålegger tiltakshaver å utrede det umulige
- Ei heller pålegger Grunnloven eller EU-retten tiltakshaver å benytte en driftsmetode som ikke er egnet til å gå med overskudd

1.2.4 «Krydder 2»: Betydningen av JORC-standarder for omfanget av tillatelsen til forurensede virksomhet

Rammer kun 2023-vedtaket (?)

- Vilkåret om maksimal utslippsramme i tillatelsen til forurensende virksomhet (per 2023) pkt. 9.4.2 (2) (U 6820)

REGJERINGSADVOKATEN

Statens syn: anførselen om at omfanget av tillatt avgangsmasse i utslippstillatelsen skulle vært redusert til ressursen som i.h.t. JORC-standarden per *i dag* er «inferred» og «measured» savner både faktisk og rettslig grunnlag

- Nordic Mining planlegger å ta ut *hele* den utvinnbare ressursen – ikke bare ressurser som p.t. er klassifisert som «measured» og «indicated»
 - Hvorfor skulle Nordic Mining velge å ikke utnytte hele forekomsten?
- Ingen rettskilder som underbygger at klassifiseringen etter JORC til enhver tid begrenser forvaltningens skjønnsfrihet etter forurl. § 11
 - *Ingen* henvisninger til JORC som bindende norm i noen norske rettskilder eller relevante EU rettsakter

Vilkårene i tillatelsen til forurensede virksomhet pålegger Nordic Mining å minimere mengden avgang som deponeres uavhengig av tak på 4 Mt p.å. (pkt. 1.2.2)

1.2.5 Hva saken egentlig gjelder

I *realiteten* et angrep på avveiningen av fordeler og ulemper i tillatelsen til forurensede virksomhet og driftskonsesjonen

- → Fritt skjønn
- Saksøker valgt å ikke angripe skjønnnet (myndighetsmisbruk)

Avveiningen i vedtakene nøye overveid:

- Miljøbevegelsen *påklaget* alle tillatelsene Nordic Mining har fått (med unntak av godkjenning av avfallshåndteringsplan)
- Saken behandlet av ulike *regjeringer* utgått av forskjellige partier
- *Stortinget* to ganger besluttet å ikke anmode regjeringen å trekke tillatelsene til Nordic Mining tilbake

REGJERINGSADVOKATEN

- Innst. 257 S (2018-2019) (JU 488)
- Innst. 304 S (2021-2022) (JU 532)

1.2.6 Tema som er ute av saken

Tema som ikke lenger er en del av saken:

- Graden av ressursutnyttelse i Nordic Minings prosjekt
- Faren for utlekking av tungmetaller fra avgangsmassene
- Effekter av kjemikaliebruk

Tema denne side er usikker på om lenger er en del av saken:

- Risikoen ved spredning av nanopartikler fra sjødeponiet
- Risikoen for skade på torsk, laks, blålange, korall, ål, ålegress ...?

1.3 Videre opplegg

To dokumenter som «oppsummerer» de to hovedtemaene i saken:

- Miljødirektoratets oversendelse til KLD 13.2.15: miljømessige konsekvenser av sjødeponiet U 3698
- Engebø Rutile and Garnets avfallshåndteringsplan 26.3.23: alternativ driftsform uten deponi U 6495

2 RETTLIG BAKTEPPE

2.1 Rettslig rammeverk

Gruvedrift på land krever godkjenning etter en rekke rettslige rammeverk:

- Plan- og bygningsloven – reguleringsplan + byggetillatelse
- Forurensingsloven

REGJERINGSADVOKATEN

- Mineralloven
- (Vannressurslova)
- (Motorferdselsloven)

2.2 Reguleringsplan

Plan- og bygningsloven kap. 12 (JU 84)

Avklarer den overordnede arealbruken på området

Reguleringsplanen som regulerer deponiområdet i fjorden til «sjødeponi» ikke angrepet (U 3377)

2.3 Tillatelse til forurensende virksomhet

Forurensingsloven § 11 (1) og (5) JU 40

Enighet om at dette er et *fritt skjønn*

Retningslinjer for skjønnet:

- Forurensingsloven §§ 1-2 (JU 37)
- Naturmangfoldloven §§ 8-12 JU 111-112

2.4 Driftskonsesjon

Mineralloven § 43 JU 101-102

Enighet om at det er fritt skjønn

Retningslinjer for skjønnet:

- Mineralloven §§ 1-2 JU 94

2.5 Utredningsplikten

Forvaltningsloven §§ 17 og 33 (5) JU 21/28

Innholdet i plikten: NOU 2019: 5 *Ny forvaltningslov s. 322* JU 496

2.6 Kravet til korrekt faktum

Her: spørsmål om hva som vil bli effektene av deponering (fremtidsvurdering)

REGJERINGSADVOKATEN

→ Enighet om at det er en prognosevurdering

Ikke spørsmål om sannsynlighetsovervekt

Spørsmål om forvaltningens prognoser er *forsvarlige*

- NOU 2019: 5 *Ny forvaltningslov* s. 546 JU 527
- Rt-1982-241 (Alta) på s. 266 JU 630

2.7 Vannforskriften § 12

JU 324

Rettslig ramme for når det kan gis tillatelse til forurensende virksomhet etter forurl. § 11

Gjennomfører vannrammedirektivet art 4 (7) (JU 1518)

Tema i denne saken: vilkårene i § 12 annet ledd bokstav b og c

Om innholdet i bokstav c

- Alternativet må være teknisk gjennomførbart
- Må ikke være uforholdsmessig kostbart
- Må være «miljømessig ... vesentlig bedre»

Særlig om tolkningen av vilkåret i annet ledd bokstav b

- Engelsk: «the reasons for those modifications or alterations are overriding public interest» JU 1518
- Svensk versjon: «Skälen för dessa modifieringar eller förändringar är ett allmänintresse av större vikt» (JU 1629)
- Dansk versjon: «ændringerne eller forandringerne er begrundet i væsentlige samfundsinteresser» (JU 1472)

Statens syn: sier noe om hvilken *type interesser* som kan begrunne unntak, stiller ikke krav til kvalifisert interesseovervekt e.l.

- → «Samfunnsinteresse av større vekt» (JU 1392)
- EU-kommisjonen, CIS Guidance Document No. 36 (2017) s. 59-60 U (3806)/3869-3870

REGJERINGSADVOKATEN

Hvilken lovforståelse gjør *saksøkerne* gjeldende?

- Kvalifisert interesseovervekt? Hvor kvalifisert?
- Fordelene ved gruvedrift aldri en «samfunnsinteresse av større vekt»? Eller bare ikke i denne saken?

Statens syn: fordelene det vises til i vedtakene utgjør alene, og i hvert fall til sammen, «samfunnsinteresse(r) av større vekt» U 3765-3770/3774-3775

- Lokal utvikling, herunder arbeidsplasser
- Inntekter for fellesskapet
- Sikre tilgang på rutil globalt
- I tillegg: sikre tilgang på kritiske mineraler i Europa

Retten kan uansett prøve om det foreligger «samfunnsinteresse(r) av større vekt»:

- Domstolen full prøvingskompetanse av om lovbestemte vilkår er oppfylt
 - Partene enig at vilkårene i vannforskriften § 12 (2) er rettsanvendelse
 - Ikke tvilsom at tilgangen på kritiske mineraler i EU en «samfunnsinteresse av større vekt», jf. COM(2023) 160 fortalen punkt 19 JU (2201)/2223
- Ikke riktig at retten her må trekke inn alle konsekvenser av tiltaket (+ oppdatert faktum)
 - Skal vurdere om hensynene som begrunner unntak fra forvaltningsmålene utgjør en/flere «overriding public interest(s)»
 - *Avveiningen* etter forurl. § 11/minerall. § 43 fortsatt fritt skjønn

2.8 Avfallsforskriften kap. 17

Krav om godkjent avfallshåndteringen for å «drive» avfallsanlegg:

REGJERINGSADVOKATEN

- Avfallsforskriften § 17-4 JU 293-294
- Mineralavfallsdirektivet art 7 nr. 1 JU 1726

Ikke krav om avfallshåndteringsplan dersom det innebærer unødig duplisering, jf. art 5 nr. 6 JU 1725

2.9 Fvl. § 41 (JU 31)

Gjelder analogisk for brudd på saksbehandlingsregler utenfor forvaltningsloven

3 GENERELT OM GRUVEDRIFT

3.1 Skritt for skritt

Funn av forekomst (fri leterett/«skjerping»)

Undersøkelse/kartlegging av forekomst

Innhenting av tillatelser

Videre prosjektering (valg av lokalisering, gruvedesign osv.)

Produksjon

- Sprengning/knuse fjell
- Oppredning
- Salg av verdimineral (noen få % av uttaket)
- Deponere (inntil 99 % av uttaket)

Avslutning av driften

- Drift kan pågå i tiår/århundre
- Røros Kobberverk: 333 år (U 1106)

3.2 Begrep

Malm/Ore

- Stein som kan foredles

REGJERINGSADVOKATEN

- Cut-off grade: Minimum grad (%) av mineral som kreves for (økonomisk) drivverdighet

Gråberg/Waste rock

- Stein uten eller med lavt innhold av verdimineral
- Her: Deponeres i landdeponi (ev. utnyttes som ressurs hvis etterspørsel)

Avgangsmasse/Tailings

- Finmalt stein som er igjen etter at metall- og andre omsettbare mineraler er tatt ut av malmen (via oppredning)

3.3 Kapitalkrevende industri

Omtale i NOU 2022: 8 Ny minerallov

- Pkt. 3.6.5.1 «De første stegene i større mineralprosjekter» JU 540
 - Tittalls/hundretalls millioner til undesøkelse
 - Høy risiko – etappevis finansiering
 - Streng dokumentasjonskrav (internasjonale standarder JORC/PERC)
- Pkt. 3.6.5.2 «Risiko og betydningen av tillatelser i finansiering» JU 541
 - Tidspunkt for tillatelser må ses i lys av behovet for å redusere politisk risiko (hensynet til forutsigbarhet)

JORC-standarden: Klassifikasjonssystem for økonomisk evaluering av mineralforekomster

TU1 2

- Punkt 1, 6, 9, 11, 12, 20, 21, 29, 39 og 40
- Studier, verifisering, sjekker

Søknad om driftskonsesjon 2019

(U 1913)

- Investeringsoversikt per 2019: MNOK 1780

U 1920

REGJERINGSADVOKATEN

- Ikke oppgitt hva som er påløpt før investering (15 år uten omsetning)

Komplekse prosjekter

- Endringer er påregnelig både før og etter oppstart av drift

3.4 Avgangsmasse og ulemper

Omtale i Miljødirektoratets anbefaling 13.2.2015 U 3698 (3717)

Omtale i COM (2003) 319 final s. 8: Stor variasjon U 2725/2732

Avgangsmasse fra Engebø-forekomsten

- Utgjør ca. 84 % av steinen som vil oppredes
- Kan deponeres i sjødeponi (eventuelt 1) utnyttes som ressurs hvis etterspørsel, eller 2) dels tilbakefylles i fjellet hvis teknisk mulig og økonomisk/miljømessig forsvarlig)

4 OVERORDNET OM ENGEBØ-FOREKOMSTEN

4.1 Reguleringsstatus

Kart over regionen U 6505

Kommuneplanens arealdel for Naustdal kommune 2003-2014 U 76

Reguleringsplankart for Engebøfjellet 11.5.2011 U 3377

Detaljreguleringskart 12.6.2019 U 3378

4.2 Tiltakshaver

Engebø Rutile and Garnet AS (tidligere «Nordic Rutile AS») (heretter «ERG» / «NRU»)

- Datterselskap av Nordic Mining ASA – rettsposisjoner overdratt til Nordic Rutile AS 2.2.12 (U 71)
- Har utvinningsrett til «statens mineral», jf mineralloven § 28 (tidligere «utmål» til «mutbart mineral») U 1935

REGJERINGSADVOKATEN

- Inngått avtaler med grunneierne på østsiden av Engebøfjellet (dagbruddsområdet)
- Rekkevidden av Nordic Minings adgang til å ta ut og nyttiggjøre seg mineral på vestsiden av Engebøfjellet skal behandles av HR i jan. 24

ERGs adkomst til forekomsten – Borgarting lagmannsretts dom (påanket) 24.10.22

JU 1167 (1168)

4.3 Omfang av forekomsten

Forekomsten er ca. 382 millioner tonn (Mt)

- Tallet har vært kjent siden 1990-tallet og har siden ligget fast (U 4206)
- Avgrensningen mot dypet er fortsatt ukjent (U 460-461)

NIVAs omtale av forekomsten i 2008

U 4199/4206

Omtale av forekomsten i driftsplan 31.1.2019

U (1912)/1942-1944

- Ferro-, leuco- og trans-eklogitt
- DuPont: Boret 15 198 meter (49 hull)
- NM: Boret 7934 meter (48 hull) mv.
- JORC-klassifisering: U 1944

Tabell 3-1 Estimert ressursgrunnlag for Engebøforekomsten

TiO ₂ , Cut-off	Klassifikasjon	Tonn [Mt]	TiO ₂ [%]	Garnet [%]
2%	Measured	30	3.61	43.5
	Indicated	102	3.49	42.8
	Total – Measured and Indicated	132	3.51	42.9
	Inferred	256	3.15	40.1

- Uttak av malm i driftsplan i 2019 var ca. 29,5 Mt (dagbrudd) og ca. 23,5 Mt (underjord) U 1945
- 1,5 Mt i produksjon med malmutnyttelse på 19 %

Tverrsnitt av forekomsten

U 3560

- Rik malm «i dagen»

REGJERINGSADVOKATEN

4.4 Gruveprosjektet (presentert i driftsplan 31.1.19 og i avfallshåndteringsplan 26.3.23)	(U 1926 og 6495)
Anlegg i fjellet og prosessområde med kai	U 1948-1949
Omtale av geografiske forutsetninger mv.	
– Fjellet, tynt bosatt område, Førdefjordens kvaliteter (deponiet berører ikke nasjonal laksefjord eller akvakultur-anlegg)	U 6504-6507
– Infrastruktur; styrtsjakt, gråbergsdeponi, prosessanlegg	U 6511-6512
Prosjektutvikling – mulighetsstudier - finansiering	U 6509
Valget av kombinert dagbrudd- og underjordsdrift	U 6515 flg.
– Ressursutnyttelse og driftskostnader	
– Oversikt over masseuttak, JORC-illustrasjoner	U 6517 flg.
– Ca. 57 Mt er klassifisert som «reservar» per i dag	U 6520
Gruveprosjekt med lavt klimaavtrykk for titanproduksjon	U 6524
Valg av utvinningstakt mv.	U 6525-6526
– Redusert årlig uttak øker levetiden	
– Deponibehov kan reduseres ved tilbakefylling og alternativ bruk av avgang	
• Trygg og langsiktig deponiløsning er likevel «avgjerande»	
Tiltak med «potensiell meget lang tidshorison» og «god ressursutnyttelse» (DMFs vedtak 17.6.20)	U 2052/2067
4.5 Nærmere om rutil og granat	
Reguleringsplan med KU, 2008	U 443/454
– Relevansen av rutil	
– Etterspørsel hos industrielle aktører i Europa/USA	

REGJERINGSADVOKATEN

Avfallshåndteringsplan 26.3.23

U 6522-6523

- Avtaksavtale for hele produksjonen av rutil
- Avtaksavtale for 200.000 tonn granat per år

Markedsutsiktene for granat og rutil

- TZMI «Rutile and Garnet Market Update», 29.8.2022 U 7833
- Tight marked for rutil U 7841-7843
- Balanse/mulig overskudd av granat (spesielt finkornet granat utsatt) U 7848

4.6 Prosjektet til Arctic Mineral Resources

Ikke vurdert av kommune, forurensningsmyndigheter eller bergfaglige myndigheter

- Har ikke utvinningsrett, jf Dirmins vedtak 25.05.2022 U 2705

Ikke utredet/studert av «Competent person» eller klassifisert etter JORD/PERC el. lignende

Ikke grunnlag for at domstolene nå skal vurdere AMRs prosjekt

Uansett;

- Urealistiske økonomiske forutsetninger og massebalansen går ikke opp
- Må tas ut mineraler i mange år for å lage "hulrommene" som det skal deponeres i før det kan tas ut noe malm
- Ikke marked for «fortløpende» salg av gråberg
- Vitneforklaringer

REGJERINGSADVOKATEN

5 NÆRMERE OM AVGANGSMASSENE (SJØDEPONI)

5.1 Sjø- eller landdeponi av gruveavfall

Både i Norge og i EU er sjødeponi lovlig og vurdert som forsvarlig

- Brev fra Klima- og miljøministeren til Energi- og miljøkomiteen 24.3.2022 U 3539
- EU (2018) European Commission Reference Document on Best Available Techniques for Management of Waste from the Extractive Industries, in accordance with Directive 2006/21/EC (U 3425)
 - Sjødeponi verken inkludert eller ekskludert som BAT i mineralavfallsdirektivet

Omtale i Miljødirektoratets anbefaling 13.2.2015 U 3698 (3718)

- Erfaringer og praksis
- Vises til ressursgruppe fra 2010: «Bergverk og avgangsdeponering. Status, miljøutfordringer og kunnskapsbehov» (U 1082)
 - Deponering av avgang i sjø U 1148

Omtale i Miljødirektoratets notat 24.1.2018 U 3410 (3411)

Vedr. erfaringer fra andre sjødeponi

- NIVA: Overvåking av marin bløtbunnsfauna i Jøssingfjorden, 6.7.23 U 7301

5.2 Sjødeponiet i Førdefjorden

Miljødirektoratets oversendelse til KLD 13.2.15 U 3709

Avfallshåndteringsplan 26.3.23 U 6580-6582/6587-6588/6592-6595

DNV: Miljøovervåkningsprogram 21.2.23 U 6837

- Overvåkningstrategi U 6840
- Vedlegg A1: Vannkvalitet og oseanografi U 6846

REGJERINGSADVOKATEN

5.3 Om etablering av anlegg for deponi under jord

Avfallshåndteringsplan 26.3.23

U 6537

- Underground Tailings Management Facility (UGTMF)
 - Ingen operative gruver hvor dette erstatter land- eller sjødeponi

U 6538

5.4 Potensial for avtak av avgangsmasser

Antakelig noe, men begrenset sammenlignet med de store kvantum gruvedrift genererer

(U 6545 flg.)

Uansett vil ikke avtaket være stabilt (dvs. ikke pålitelig løsning når drift skal planlegges)

Enighet om at deponering skal begrenses mest mulig

- Ivaretas etter statens syn best ved vilkår om alternativ anvendelse
- Ikke ved reduksjon av tillatt deponimengde

(U 6818)

6 SAKER FOR ESA

6.1 Ulike klagesaker om tillatelsene til sjødeponi i Norge (avsluttede)

6.1.1 Sak om Førdefjorden (nr. 77424)

Saksgang:

- Klage fra bl.a. Naturvernforbundet og NU vedr. tillatelsen til Engebø 19.5.15
- Én måned etter KMDs vedtak i reguleringsplansaken
- Svarbrev fra KLD 12.6.15
- ESA foreslår å lukke saken i brev til Naturvernforbundet 14.6.16
- Naturvernforbundet tar til motmæle i brev 29.7.16

(U 3889)

(U 3898)

U 3902/3912-3914

(U 3918)

REGJERINGSADVOKATEN

- ESA opprettholder sin vurdering i brev til Naturvernforbundet 26.10.16 U 3932/3933-3934

ESA lukker saken:

- Begrunnelse fra ESA for lukking av saken 18.1.17 (U 3941)
- Beslutning om å lukke saken om Engebø og vannrammedirektivet 18.1.17 (U 3937)

6.1.2 Sak om Repparfjorden (nr. 78448)

Klage fra bl.a. Naturvernforbundet 22.12.15 (U 3949)

ESA anbefaler å lukke saken 16.7.21 U 3959

- ESAs konklusjoner gjelder *mutais mutandis* for Førdefjorden (U 3959)
- ESA forkaster klagernes anførsler om at sjødeponi er uforenlig med vannrammedirektivet U 3968

ESA lukker saken:

- Begrunnelse for å lukke saken 8.12.21 (U 5153)
- Beslutning om lukking av sak 8.12.21 (U 3994)

6.1.3 Sak om Ranfjorden, Frænfjorden m.m. (nr. 805770)

ESA anbefaler å lukke saken 16.7.21 U (3974)/3987-3988

- Opplyser at det åpnes egen sak om den generelle gjennomføringen av vannrammedirektivet art 4 (sak 86194) (U 3991)

ESA lukker saken:

- Beslutning om lukking av sak 8.12.21 (U 3993)

6.1.4 Senere saker (nr. 86194 og 88421)

Sak nr. 88421 lukkes av ESA 15.11.22 (U 5168)

Sak nr. 86194 lukkes av ESA 15.12.22 (U (5172)/5178)

REGJERINGSADVOKATEN

6.2 Sak om gjennomføring av vannrammedirektivet (pågående) (nr. 86194)

Saksgang:

- Brev fra ESA med spørsmål til KLD 26.10.21 (U 3996)
- Diskuteres i pakkemøte 27.10.22 (U 5073)
- ESAs brev besvares av KLD 15.12.21 (U 2984)
- E-post fra KLD 1.2.23 (U 6679)

Oppfølging:

- Høringsnotat med forslag til presiseringer i vannforskriften § 12 sept. 2023 (JU 1390)

6.3 Sak om gjennomføring av mineralavfallsdirektivet (pågående) (nr. 80563)

Saksgang:

- Klage fra bl.a. Naturvernforbundet 29.3.17 (U 5693)
- ESA varsler KLD om saken 6.4.17 (U 5703)
- Brev fra ESA med spørsmål til KLD 25.09.17 (U 5705)
- Svar fra KLD til ESA 16.10.17 U 4010
- ESA ber KLD gi ytterligere svar i pakkemøte 26.10.17 (U 5062)
- Svar fra KLD til ESA 15.1.18 (U 4014)
- ESA ber KLD om mer informasjon i brev 27.8.18 (U 5707)
- Svar fra KLD til ESA 28.9.18 U 5709
- Vedlegg med oversikt om hvor dokumentasjon i.h.t. direktivet art 5 (2) fremgår i Engebø-saken (U 5713)
- Nytt brev fra ESA 22.11.18
- Svar fra KLD til ESA 7.6.19 – beskriver hvor i dokumentene de ulike opplysningene fremgår (U 4026)
- Diskuteres i pakkemøte 25.10.19 (U 5066)

REGJERINGSADVOKATEN

- Brev fra KLD til ESA 31.1.20
- Diskuteres i pakkemøte 23.10.20
- ESA gir foreløpig uttrykk for at mineralavfallsdirektivet ikke er tilstrekkelig gjennomført i norsk rett i brev 6.10.21 U (3126)/3141
 - Avfallshåndteringsplanen i vår sak var på høring (U 6807)
- Diskuteres i pakkemøte 28.10.21 (U 5068)
- KLD opplyser i brev 8.12.21 at forskriftsverket vil bli revidert U (4042)/4045

Oppfølging:

- KLD sender utkast til revidert forskrift 24.10.22
- ESA startet arbeidet med gjennomgang av utkastet (U 6640)

7 PERIODEN 2007-2011: SØKNAD OM REGULERINGSPLAN OG TILLATELSE TIL FORURENSENDE VIRKSOMHET

7.1 2007-2009: Konsekvensutredninger

7.1.1 Høsten 2007: Fastsettelse av planprogram

- Forslag til planprogram fra Nordic Mining 25. oktober 2007 (U 77)
- Reguleringsplan for området utløste krav om konsekvensutredninger, jf. KU-forskriften (JU 309)
 - Utformet etter høring og folkemøter, s. 20 U 95-96
 - Miljøkonsekvenser av sjødeponi identifisert som konsekvenser som må utredes, s. 21-24 U 95-99

- Planprogram vedtatt av kommunestyret i Naustdal kommune 15.11.2007 (U 103/112)
- Vedtak av Askvoll kommune 1.11.07 (U 129)

7.1.2 2008-2009: Konsekvensutredningene

REGJERINGSADVOKATEN

Koordinert av Norsk institutt for vannforskning (NIVA) (U 127)

Tema 1: Risikoen for partikkelspredning

- NIVA, «Strøm, turbiditet og hydrografi i fjordbassenget utenfor Engebø» 1.9.2008 U 4093
 - Gjennomført målinger i Førdefjorden for å vurdere bl.a. strøm og vannutskiftning
- NIVA, «Beregning av spredning av avgang i Førdefjorden fra planlagt gruvevirksomhet for Nordic Mining» 24.5.09 U 4124/4126
 - Beregner partikkelspredning basert på matematisk modell
- NIVA, «Spredningen av partikler i overflatelaget utenfor Engebøfjellet – modellering av vannkvalitet som følge av utslipp fra gruve», mai 09 (U 4239)
 - Kartlegger risiko for partikkelspredning i sjøen ved akuttutslipp på land
- NIVA, «Fysiske egenskaper til eklogitt og avgang» mai 09 (U 4067)
 - Undersøker flokkuleringsegenskapene til avgangsmassen

Tema 2: Deponiets påvirkning på livet i sjøen

- NIVA, «Dyrelivet på bunnen av Førdefjorden og bunnsedimentenes sammensetning», 6.5.08 U 4162/4167
 - Kartlegging av bunnfauna
- HI, «Dypvannsfisk i Førdefjorden», 12.11.08 U 4187/4188
 - Kartlegging av dypvannsfisk
- NIVA, «Effekter av sjødeponi av avgangsmasser fra gruedrift i Engebøfjellet på Førdefjordens økosystem på kort og lang sikt», mai 2009 U 4444/4461-4462

REGJERINGSADVOKATEN

- Vurdering av effekter av deponering på det kartlagte dyrelivet

Tema 3: Deponiets påvirkning på fiskeri- og sjømatnæringen

- NIVA, «Oppdretts- og fiskeriaktivitet i Førdefjorden – vurdering av mulige konflikter som følg av planlagt gruveaktivitet» 14.11.08 U 4295/4302, 4314, 4321
- NIVA, «Effekten av forhøyet innhold av mineralske partikler i vannet med hensyn til villfisk og oppdrett av fisk og skalldyr» 20.11.08 (U 4330)
- Vurderer effekter ved akuttutslipp fra land
- NIVA, «Risikoen for skader på fisk og blåskjell ved gruveaktivitet på Engebøneset» 1.12.08 U (4199)/4204
- NINA, «Konsekvenser av gruvevirksomhet i Engebøfjellet for laksefisk i Nausta, Grytelva og Stølselva» 02.09 (U 4370)

Tema 4: Bruk av restmasser

- (Etter høring) Nordic Mining, «Bruksområder for rest- og biprodukter ved drift på Engebø» mai 09 U 2709/2712

I tillegg utredninger av en rekke andre tema som ikke er direkte relevante for saken (U 3541-3543)

7.2 2008-2010: Nordic Mining søker om tillatelse til forurensede virksomhet og reguleringsplan

7.2.1 Søknad om tillatelse til forurensende virksomhet

Søknad fra Nordic Mining 8. 8.08 (U 113)

Sendes på høring i juni 2009 (U 3705)

- Mottas 25 høringssvar
- Oppsummering av høringssvar (U 3776-3780)

Revidert søknad fra Nordic Mining 10.6.09 U 157

- Ressursen U 161-162

REGJERINGSADVOKATEN

- Vurdering av forventede konsekvenser av sjødeponiet (U 180-185)
- Vurdering av alternativ bruk av avgangsmassene (U 189-190)

Kompetansen i utg.pkt. delegert til Fylkesmannen

- Beslattes å behandle saken hos Klima- og forurensningsdirektoratet, og senere Miljøverndepartement
- Saksbehandling settes i bero i påvente av kommunen behandling av reguleringsplansakn

7.2.2 Forslag til reguleringsplan

Utkast til reguleringsplan med konsekvensutredning fra Nordic Mining til Naustdal og Askvoll kommuner 31.5.09 U 293/311-312

Legges ut til førstegangs offentlig ettersyn i juni 2009, jf. saksfremlegg for Naustdal kommune 11.5.11 U (3314)/3318

Høringssvar fra Havforskningsinstituttets 25.9.09. Påstander om partikkelspredning: U 428

- Deponihøyde over ytre treskel på fjorden U 429
 - Utslippstillatelsen pkt. 9.4.2 stiller vilkår om at høyden på deponiet ikke kan overstige 220 m (U 6820)
- Risiko for vertikal spredning av partikler ved utskifting av vann i fjorden U 429
 - Utslippstillatelsen pkt. 9.4.2 stiller grenseverdi for partikkelspredning 40 m over utslippspunktet (U 6820)
- Mangelfull utredning av effekten av flokkuleringsmiddel (Magnafloc) U 430
 - HI ikke kjent med rapport fra mai 09 + egen utredning om effekten av Magnafloc på avgangen i 2014 (U 4537-4538/4067/6764)

NIVAs kommentarer til HIs høringssvar 18.11.09 U 4515/4526

NIVA utarbeider svar på spørsmål fra forvaltningen:

REGJERINGSADVOKATEN

- NIVA, «Tilleggsvurdering knyttet til strømforhold og potensiell spredning av gruveavgang ved endret deponiløsning» (udatert) (U 4468)
 - NIVA, «Nærmere vurdering av risiko for fisk i oppdrettsanlegg skal bli skadet av partikler ...» 4.3.10 (U 4510)
- 7.3 2009-2011: Vedtak om reguleringsplan fra kommunestyrene i Naustdal og Askvoll**
- Saksbehandlingen frem mot kommunestyrenes vedtak U 3319-3320
- Legges ut til andre gangs offentlig ettersyn i juni 2010
 - Oversikt over innkomne høringsuttalelser og merknader til disse (U 3344)
- Innsigelse fra Fiskeridirektoratet region Vest 10.09.10 U 437
- Meklingsmøte mellom Fiskeridirektoratet og kommunene fører ikke til enighet 18.3.11 (U 441)
- Planen vedtas av kommunestyret i Naustdal kommune 11.05.11 – følger ikke innsigelse
- Saksfremlegg for kommunestyret U 3314
 - Rådmannens vurdering U 3322
 - Sammenfatning av konsekvensene av sjødeponi U 3324-3327
 - Vurdering av kunnskapsgrunnlaget om sjødeponi U 3330-3331
 - Tilrådning U 3336
 - Forslag om ren underjordsdrift ikke vedtatt U 3340
 - Vedtak av kommunestyret U 3342
 - Reguleringsplankart U 3377
- Vedtatt av kommunestyret i Askvoll kommune 12.5.11 (U 443)
- Vedtatt reguleringsplan med konsekvensutredning U 443
- Driftsmessige vurderinger:

REGJERINGSADVOKATEN

- Kunnskap om ressursen U 455-456
- Valg av kombinasjonsdrift U 460-461
- Utelukkelsen av landdeponi U 471
- Sammenfatning av kunnskapsgrunnlaget om miljøpåvirkningen av tiltaket: U 475-540
 - Risikoen for om partikkelspredning U 482-483
 - Effektene på bunnfauna U 495-496
 - Effekten på rødliste arter (inkl. koraller) U 501-502
 - Effekter på dypvannsfisk U 524-526
 - Effekter på laks U 527-534
 - Vurdering av bruksområder for rest- og biprodukt U 547-548
- Sammenfatning av konsekvenser U 551-554
- Vedtatt reguleringsplan U 567-572

8 PERIODEN 2012-2014: NYE RUNDER MED UTREDNINGER

8.1 2011-2012: Miljødepartementet vurderer kunnskapsgrunnlaget

8.1.1 Sommeren 2011: Reguleringsplanen og utlippssøknaden oversendes Miljøverndepartementet

- Pga. innsigelse fra Fiskeridirektoratet region Vest sendes reguleringsplanen til Miljøverndepartementet 23.6.11 (U 869)
- Miljøverndepartementet sender reguleringsplanen på høring hos berørte departementer 6.7.11 (U 4917)
 - Ber og faglig tilrådning fra underliggende organer (U 961)
 - Avholdes lokalt folkemøte om saken (U 1192)

Miljøverndepartementet beslutter å behandle søknaden om utlippstillatelse som førsteinstans

REGJERINGSADVOKATEN

- Ber om faglig vurdering fra Klima- og forurensningsdirektoratet jf. brev 10.11.11 U 874
- Ber i brev 31.1.12 Klif om å gi konkret anbefaling (U 4919)

8.1.2 *Vinteren 2012: Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) vurderer sakene*

Bakgrunn: «Bergverk og avgangsdeponering - Status, miljøutfordringer og kunnskapsbehov», okt 2010 U 1082

- Ledet av daværende Klima- og forurensningsdirektoratet
- Medlemmer: vitne Sørby og Jensen (Storbråten saksbehandler på saken) U 1084
- Angir relevante utredningstema ved etablering av sjødeponi U 1148-1149
- Betydningen for oppdrett U 1161
- Kunnskapen om flokkulering U 1167

To sentrale tema under saksforberedelsen:

(1) Klif pålegger Nordic Mining å vurdere **alternativer til sjødeponi**, avfallsreduksjon og tilbakefylling:

- Brev fra Klif til Nordic Mining 14.11.11 U 876
- Brev fra Nordic Mining 20.1.12 (U 879)
 - Illustrasjoner av alternativer U 880-888
 - NIVA, «Miljømessige fordeler, ulemper og risiko ved landdeponering - Engebø rutilforekomst i Naustdal kommune» 20.1.12 U 890
 - Nordic Minings vurdering av alternativer til sjødeponi, herunder alternativ anvendelse og tilbakefylling, jan. 12 U 921/923
- Høringssvar fra Direktoratet for mineralforvaltning 11.1.12 U 4047/4049-4050

(2) Risikoen for **partikkelspredning fra sjødeponiet**:

REGJERINGSADVOKATEN

- Klif innhenter second-opinion fra UNIS 3.1.12 U 4554/4560
- Innspill fra Fiskeridirektoratet region Vest 12.1.12 (U 944)
- Innspill fra Havforskningsinstituttet 20.2.12 U 953
 - Innvendingene mot kunnskapsgrunnlaget om partikkelspredning hensyntas ved utarbeidelse av nytt måleprogram (U 1242)

Miljømyndighetens samlede vurderinger til
Miljøverndepartementet:

- Direktoratet for naturforvaltnings tilrådning i reguleringsplansaken 16.3.12 U 960/997-998
 - Anbefaler at innsigelsen tas til følge pga mangelfullt kunnskapsgrunnlag
 - Åpner for ny vurdering dersom det kommer til ny kunnskap
 - Gir ikke en samlet vurdering av fordeler og ulemper – kun ulemper
- Klifs tilrådning i forurensnings- og reguleringsplansaken 19.3.12 U 1005
 - Anbefaler at det innhentes ny kunnskap U 1010
 - Vurdering av risikoen for partikkelspredning U 1037-1042
 - Vurdering av konsekvensene for arter og økosystem U 1042-1054
 - Vurdering av alternativer til sjødeponi U 1062-1065
 - Samlet vurdering av fordeler og ulemper U 1069-1072

8.1.3 *Høsten 2012: Miljøverndepartementet pålegger Nordic Mining tilleggsundersøkelser*

Status høsten 2012: Ulike fagorganer ulik tilrådning til
Miljøverndepartementet:

- Direktoratet for mineralforvaltning anbefaler at søknadene innvilges (U 4047)

REGJERINGSADVOKATEN

- Nærings- og handelsdepartement anbefaler at søknadene innvilges, men at det også innhetenes ytterligere kunnskap (U 1191)
- Fiskeridirektoratet region Vest anbefaler at innsigelsen tas til følge 12.1.12 (U 944)
- Havforskningsinstituttet anbefaler at innsigelsen tas til følge 20.2.12 (U 953)
- Direktoratet for naturforvaltning anbefaler at innsigelsen tas til følge 16.3.12 (U 960)
- Klif anbefaler at det innhentes mer kunnskap 19.3.12 (U 1005)
- Fiskeri- og kystdepartementet anbefaler at det innhentes mer kunnskap 10.4.12 (U 1215)

Miljøverndepartementet pålegger Nordic Mining tilleggsutredninger:

- Henter innspill til utredningsbehovet
 - Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet 13.11.12 U 4928
 - Brev fra Klif til Miljøverndepartementet 20.11.12 U 4924
 - E-post fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet 5.12.12 (U 4948)
 - E-post fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet 7.12.12 (U 4950)
- Departementet vurderer behovet for ytterligere utredninger av landdeponi:
 - Brev fra Direktoratet for naturforvaltning til Miljøverndepartementet 15.11.12 (U 4939)
 - Brev fra Klif til Miljøverndepartementet 15.11.12 (U 4921)
- Brev fra departement med bestilling av tilleggsutredninger til Nordic Mining 13.3.13 U 1242

REGJERINGSADVOKATEN

Parallelt: Sintef, «Økonomiske ringvirkninger av mineralbrudd i Engebøfjellet» 31.1.13 (U 1339)

8.2 2013-2014: Tilleggsutredninger

8.2.1 Våren 2013: Fastsetting av utredningsprogram

Forslag til utredningsprogram fra Nordic Mining 15.4.13 U 1250

– Program for måling av strøm og hydrografi fra Norske Veritas 15.4.13 U 1253

– Drøftes i møte mellom Nordic Mining og forvaltningen 11.4.13 (U 1247)

Forslaget til måleprogram forelegges fagorganer:

– E-post fra UNIS 16.4.13 U 4561

– Notat fra HI 23.4.13 U 1261/1263

– E-post fra NIVA 25.4.13 U 4563

Nordic Mining sender Miljøverndepartementet revidert utredningsprogram 14.5.13 (U 1270)

– Revidert måleprogram fra Norske Veritas 13.5.13 U 1274

Miljøverndepartementet utdyper utredningsprogrammet i brev 31.5.13 U 1284

8.2.2 Tilleggsutredningene

Datainnsamling august 2013-august 2014

– Ca 1800 arbeidstimer (U 4869)

Oversendes Klima- og miljødepartement 30.9.14 (skiftet navn 1.1.14) (U 1303)

Del I: Utredninger av **risiko for partikkelspredning**

– Prosjektleder: Tor Jensen (vitne)

– DNV-GL, «Strømforhold og partikkelspredning i Førdefjorden» 29.9.14 U 4564/4595-4605

REGJERINGSADVOKATEN

- Vedlegg 1: Strøm- og hydrografimålinger (DNV GL) (U 4614)
- Vedlegg 2: Strømmodellering med SINMOD i Førdefjorden (Sintef) (U 4677)
- Vedlegg 3: Simulering av partikkelspredning i Førdefjorden fra planlagt sjødeponi (Sintef) (U 4741)
- Vedlegg 4: Vurdering av flokkuleringseffekten og tilpasning i DREAM (DNV GL) U 4774

Særlig om hvilke justeringer som gjøres for *naturlig* flokkulering i DREAM-modellen (vedlegg 4)

- Bakgrunn: DREAM hensyntar ikke flokkulering i sjøen U 4776
- Enighet om at partikler flokkulerer i sjøvann (?)
- Problemstillingen: hvilke justeringer skal gjøres for å få modellen til å passe best mulig med måten partiklene forventes å oppføre seg i sjøen U 4777
- Den *industrielle* flokkuleringen: NIVA, «Utsynkingsforsøk med flokkulert avgang fra Engebøfjell», 26.9.14 U 6764/6769-6770
 - Kornkurve etter industriell flokkulering HDOK 3
 - Anføres det at denne er beheftet med feil (saksøkernes disp pkt 7.2.5 og 7.2.6)?
 - Saksøkerne ikke tidligere anført det
- Hvilke ytterligere justeringer må gjøres for *naturlig* flokkulering i fjorden?
 - Tema i «Vurdering av flokkuleringseffekten og tilpasning i DREAM» U 4777
 - DNV justerer 0,45 % av konkurven for å hensynta naturlig flokkulering HDOK s. 3
 - Konservativ justering sammenligning med erfaringen fra operativt deponi HDOK s. 4
 - Saksøkers fremstilling av justeringen som foretas HDOK s. 2

REGJERINGSADVOKATEN

- Sintef, «Strøm- og spredningsberegninger av avgangsmasser fra Hustadmarmor AS» 29.11.12 (U 7249)
- Saksøkernes nye anførsel om at det vil skje større deflokkulering i avgangsrøret enn forutsatt (saksøkers disp. pkt. 7.2.7)
- «Vurdering av flokkuleringseffekten og tilpasning i DREAM» U 4780
 - Nordic Mining, «Vurdering med hensyn til bruk av Magnafloc og utsynkingsforsøk» 4.11.14 U 7004/7006
- HI lager egen modellering av partikkelspredning vedlagt brev 15.8.4 (U 1287)
- Notat fra Lars Asplin 2.6.14 (U 1290)
 - Vedlegg 2: modellering av spredning i Førdefjorden (U 1300)
- Del II: Kartlegging av det **marine livet i fjorden**
- DNV GL, «Marinbiologisk tilleggsundersøkelse i Førdefjorden» 10.11.14 U 1551
 - Setter effektgrenser basert på lavest rapportert effektkonsentrasjon i ulike organismegrupper U 1581-1585
 - Grenseverdier i tillatelsen til forurensende virksomhet *under* effektgrensene U 6822
- I tillegg et par øvrige tema:
- Oversikt i Nordic Minings brev til KLD 30.9.14 (U 1303)
 - Nordic Rutile AS «Plan for deponering og beskrivelse av avgangssystem», 09.14 (U 4783)
- Hls høringsinnspill om tilleggsutredningene 27.10.14 U 1445/1453
- Forslag til grenseverdier tilsvarende grenseverdier i utslippstillatelsen (U 820)
 - Kommenteres av DNV pva. Nordic Mining 4.11.14 U 4869
 - Vurderes i Miljødirektoratets tilrådning til KLD 13.2.15 s. 34-35 (U 3731)

REGJERINGSADVOKATEN

8.2.3 Nanopartikler

Tillegg til tilleggsutredningene: Risikoen for spredning av **nanopartikler**

- Notat fra Nordic Mining 31.1.14 U 4894
- Notat fra DNV GL v/Line Sverdrup 31.1.14 U 4897
 - Skal vitne i saken

9 PERIODEN 2014-2016: REGULERINGS- OG UTSLIPPSSAKEN AVGJØRES

9.1 Reguleringsplansaken avgjøres av klageinstansen

9.1.1 Høsten 2014: Saken forelegges for tilrådning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet overtar ansvaret for plansaker i 2013

KMD forlegger tilleggsutredningene for KLD og NFD og ber om deres tilrådning vedr. innsigelsen fra Fiskeridirektoratet 10.10.14 U 1443

- Utredningene sendes underliggende etater (U 5003/1513)
- Kommunene ønsker at reguleringsplanen stadfestes i brev 30.10.14 (U 5005)
- Brev fra Nordic Mining med kommentarer til høringsuttalelser 6.11.14 (U 1541)

Nærings og fiskeridepartementet anbefaler at innsigelsen *ikke* tas til følge, men at det stilles vilkår 6.3.15 (U 1771)

- Fiskeridirektoratet 28.10.14: anbefaler at innsigelsen tas til følge (U 1457)
 - Bygger på HIs vurdering 27.10.14 (U 1445)
- Direktoratet for mineralforvaltning 29.10.14: anbefaler at innsigelsen ikke tas til følge (U 4053)
- Egen vurdering fra Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (U 1764)

REGJERINGSADVOKATEN

<u>Klima- og miljødepartementet</u> tilrår at innsigelsen <i>ikke</i> tas til følge og at det følges opp med vilkår i ev. tillatelse til forurensende virksomhet 5.12.15	U 1633/1641
– Miljødirektoratet anbefaler at innsigelsen tas til følge 4.11.14	U 1515
• Direktoratet for naturforvaltning og Klif slått sammen til Mdir 1. juli 2013	
• Vurder ikke fordeler opp mot ulemper – ser kun på ulemper	
• Vurderer at tilleggsundersøkelsene svarer ut oppdraget	(U 1529)
– Miljødirektoratets høringsinnspill kommenteres av Nordic Mining i brev 12.11.14	(U 1544)
• KLD ber Mdir vurdere det som fremkommer i brevet	(U 1596-1600)
• Mdir besvarer KLDs spørsmål 19.11.14	(U 1601)
– Norges Fiskarlag kommenterer Mdirs tilrådning 11.11.14	(U 1492)
• Kommenteres av Mdir 25.11.14	(U 4879)
• Kommenteres av Norsk fiskarlag 19.11.14	(U 1484)
9.1.2 <i>KMDs vedtak 17.4.15</i>	U 1779
Innsigelsen fra Fiskeridirektoratet tas ikke til følge og reguleringsplanen stadfestes	

9.2 **Utslippssaken avgjøres av førsteinstans**

9.2.1 *Miljødirektoratets tilrådning til KLD*

Miljødirektoratet foretar særskilt vurdering av vannforskriften § 12 i brev 13.11.14	(U 1535)
Klima- og miljødepartementet ber i brev 15.12.14 Miljødirektoratet gi «helhetlig anbefaling» i utslippssaken	(U 1625)
Mdir gir tilrådning til KLD i brev 13.2.15	U 3698

REGJERINGSADVOKATEN

– Sammendrag	U 3698
– Nordic Minings beskrivelse av alternativ utnyttelse av avgangsmassene	U 3713
– Rettslig utgangspunkter	U 3715
– Mdirs vurdering av andre miljøkonsekvenser	(U 3719-3726)
– Mdirs vurdering av risikoen for partikkelspredning	U (3727)/3732
– Mdirs vurdering av konsekvenser for arter og økosystem	U (3735)/3743
– Mdirs vurdering av konsekvenser for opprettes- og fiskerinæringen	U (3748)/3750
– Mdirs vurdering av kjemikaliebruk og nanopartikler	U (3751)/3752
– Mdirs vurdering av vannforskriften	U 3757
– Mdirs vurdering av alternativer	U (3761)/3763
– Mdirs vurdering av fordeler ved tiltaket	U (3765)/3769
– Avveining av fordeler og ulemper	U 3770
– Forslag til tillatelse til forurensede virksomhet	(U 3788)
9.2.2 <i>KLDs vedtak om tillatelse til forurensede virksomhet 5.6.15</i>	<i>U 1802/1809</i>

Innvilger søknaden fra Nordic Mining 8.8.08

9.3 Klagebehandling av utslippssaken

9.3.1 Klagesaksforberedelsen

KLDs vedtak påklages:

– Klage fra Norske lakseelver 21.5.15	(U 1860)
– Klage fra saksøkerne 8.6.15	(U 1849)

KLD ber Miljødirektoratet vurdere de faktiske anførselene som fremkommer i klagen:

REGJERINGSADVOKATEN

– Miljødirektoratets brev 24.9.15	U 5007/5011
– Miljødirektoratet vurderer ytterligere anførsler fra klagerne i brev 8.10.15	U 5016
– Miljødirektoratet vurderer nye opplysninger fra klagerne i brev 18.1.16	U 1871
Kongelig resolusjon 19.2.16 – klagen tas ikke til følge	U (1877)/1880
Endelig tillatelse oversendes Nordic Rutile AS 29.9.16	(U 1891)